

เรื่อง : อ.นพ.ภาณุวัฒน์ ชุตินวงศ์

รู้และเข้าใจ แนวทางจัดการศพผู้ป่วยโควิด-19

ตามมาตรฐานของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

“ ศพผู้ป่วยที่เสียชีวิตด้วยโรคโควิด-19 หากจัดการถูกวิธีและตรงตามมาตรฐาน เชื่อว่าจะไม่สามารถแพร่กระจายได้ ”

การจัดการศพผู้เสียชีวิตด้วยโรคโควิด-19 ถือเป็นเรื่องสำคัญที่โรงพยาบาลและหน่วยงานสาธารณสุขทั่วประเทศต้องพึงตระหนักเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากปฏิบัติไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน จะเพิ่มความเสี่ยงในการแพร่กระจายเชื้อโรคได้

อ.นพ.ภาณุวัฒน์ ชุตินวงศ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฯ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และอาจารย์ประจำภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า เนื่องด้วยโรคโควิด-19 เป็นโรคใหม่ยังไม่มีความรู้ที่เพียงพอว่าเชื้อไวรัสสามารถอยู่ในศพได้นานเท่าไร ดังนั้น การจัดการศพผู้เสียชีวิตหรือการเสียชีวิตที่สงสัยว่ามีการติดโรคโควิด-19 จึงต้องถูกปฏิบัติตามแนวทางการจัดการศพที่เคร่งครัด เชื้อที่อยู่ในสารคัดหลั่งของร่างกายอาจมีการตกค้างอยู่ตามผิวหนัง ช่องทางเดินหายใจ รวมถึงช่องทวารต่างๆ ในร่างของผู้เสียชีวิต ทำให้เจ้าหน้าที่และผู้ดำเนินการจัดการศพทุกคนล้วนมีความเสี่ยงที่จะได้รับเชื้อจากการสัมผัสศพโดยตรง

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย จึงกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศพผู้ป่วยที่เสียชีวิตด้วยโรคโควิด-19 ไว้อย่างรัดกุมทุกขั้นตอน เพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ญาติผู้เสียชีวิตที่จะรับศพกลับไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนาต่อไปอีกด้วย โดยแนวทางปฏิบัติมีดังต่อไปนี้

1. จัดเตรียมบุคลากรสำหรับจัดการศพโควิด-19 ประกอบด้วย

- หัวหน้าทีม 1 คน ทำหน้าที่ควบคุมขั้นตอนการเก็บศพให้เป็นไปตามแนวทางรวมถึงการสวมและถอดชุดป้องกันตนเองอย่างถูกวิธีของสมาชิกในทีม
- เจ้าหน้าที่บรรจุศพ 2-3 คน ทำหน้าที่ยกศพและบรรจุศพใส่ถุงศพ
- เจ้าหน้าที่ฆ่าเชื้อ 1 คน ทำหน้าที่เช็ดน้ำยาฆ่าเชื้อภายนอกถุงบรรจุศพและรถเข็นศพ รวมถึงบีบแอลกอฮอล์ล้างมือให้แก่เจ้าหน้าที่ในทีม
- เจ้าหน้าที่ส่งสิ่งตรวจ 1 คน ดูแลเกี่ยวกับการเก็บตัวอย่างส่งตรวจเพื่อยืนยันเชื้อ

2. จัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันการติดเชื้อ ประกอบด้วย ชุด PPE หรือชุดป้องกันตนเองที่ใกล้เคียง ถุงมือ 2 ชั้น หน้ากาก Face Shield แว่นตา หน้ากาก N95 และรองเท้าบูท

3. จัดเตรียมอุปกรณ์ตัวอย่างเพื่อการตรวจวินิจฉัยในกรณีศพผู้ป่วยที่ต้องสงสัยว่าเสียชีวิตด้วยโรคโควิด-19 ได้แก่ ชุดเก็บสิ่งส่งตรวจ (VTM) ลักษณะเดียวกับที่ใช้ในผู้ป่วยทั่วไป ส่งตรวจวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐานสากลของโรงพยาบาล

4. จัดเตรียมถุงบรรจุศพ (Body Bag)

- กรณีใช้ถุงบรรจุศพตามท้องตลาดทั่วไป (Commercial Body Bag) ใช้จำนวน 2 ถุงต่อ 1 ศพ
- กรณีใช้ถุงบรรจุศพแบบมาตรฐาน (OSHA-Standard Body Bag) ใช้จำนวน 1 ถุงต่อ 1 ศพ
- สายเคเบิลคล้องซิป (Zip Tie)
- ติดป้ายสัญลักษณ์แสดงวัตถุอันตรายทางชีวภาพ (Biohazard Tag)

5. บรรจุศพตามขั้นตอนที่วางไว้ตามแนวทางปฏิบัติ

- ทีมป้องกันและควบคุมการติดเชื้อภายในโรงพยาบาลร่วมกับทีมจัดการศพที่ได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ ดำเนินการเก็บศพโดยการสวมใส่ชุดป้องกันการติดเชื้อตามมาตรฐาน
- บรรจุศพใส่ถุงเฉพาะสำหรับศพติดเชื้อตามมาตรฐาน OSHA หรือกรณีใช้ถุงศพทั่วไปให้บรรจุ 2 ถุง และรัดซิปปิดถุงให้เรียบร้อย
- เช็ดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ ทำความสะอาดโดยรอบถุงบรรจุศพก่อนการเคลื่อนย้าย

ข้อแนะนำสำหรับญาติที่มารับศพ

- ญาติและผู้เกี่ยวข้อง ต้องสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันตนเอง ได้แก่ หน้ากากอนามัย (Surgical Mask) และถุงมือ
- งงดขั้นตอนพิธีกรรมทางศาสนาที่ต้องเปิดถุงบรรจุศพหรือสัมผัสกับศพโดยตรง เช่น การอาบน้ำศพ รดน้ำศพ แต่งหน้าศพ
- ควรจัดการพิธีกรรมทางศาสนาต่างๆ ให้เรียบร้อยภายใน 24 ชั่วโมง หรือกรณีจำเป็นควรบรรจุในโลงศพแบบตู้เย็นเพื่อชะลอการเน่าของศพ
- สามารถเผาหรือฝังศพได้ โดยห้ามเปิดถุงบรรจุศพในทุกกรณี